

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 30. marca 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Opatrenia týkajúce sa dedičského práva – Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 – Článok 13 – Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva urobené dedičom pred súdom členského štátu jeho obvyklého pobytu – Následný zápis tohto vyhlásenia do registra iného členského štátu na žiadosť iného dediča“

Vo veci C-651/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia, Bulharsko) z 25. októbra 2021 a doručený Súdnemu dvoru v ten istý deň, v konaní:

M. Ya. M.

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: sudca M. Ilešič (spravodajca), vykonávajúci funkciu predsedu desiatej komory, sudcovia I. Jarukaitis a Z. Csehi,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Európska komisia, v zastúpení: W. Wils a I. Zaloguin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 10. novembra 2022,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: bulharčina.

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania, ktoré inicioval M. Ya. M. v postavení dediča a ktoré sa týka žiadosti o zápis vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, ktoré urobil iný dedič pred súdom členského štátu svojho obvyklého pobytu, do registra iného členského štátu.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 V odôvodneniach 7, 23, 32 a 67 nariadenia č. 650/2012 sa uvádza:

„(7) Je potrebné uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. V európskom priestore spravodlivosti musia mať občania možnosť usporiadať svoje dedičstvo vopred. Musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa.

...

(23) Vzhľadom na narastajúcu mobilitu občanov a s cieľom zabezpečiť riadny výkon spravodlivosti v [Európskej ú]nii a existenciu kolízneho kritéria založeného na skutočnej väzbe medzi dedičskou vecou a členským štátom, v ktorom sa vykonáva právomoc, by sa v tomto nariadení malo ustanoviť, že všeobecným kolíznym kritériom na účely určenia právomoci, ako aj rozhodného práva by mal byť obvyklý pobyt zosnulého v čase smrti. ...

...

(32) V snahe zjednodušiť život dedičov a odkazovníkov, ktorí majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa koná alebo bude konať v dedičskej veci, by toto nariadenie malo umožniť každej osobe, ktorá je oprávnená podľa rozhodného práva pre dedenie, vydať vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo o obmedzení svojej zodpovednosti za dlhy patriace do dedičstva, a to vo forme ustanovenej právnym poriadkom členského štátu, v ktorom má obvyklý pobyt, pred súdmi tohto členského štátu. To by nemalo brániť tomu, aby sa takéto vyhlásenia vydávali pred inými orgánmi v tomto členskom štáte, ktoré sú príslušné na prijímanie takýchto vyhlásení podľa vnútroštátneho právneho poriadku. Osoby, ktoré sa rozhodli pre možnosť vydať vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by mali informovať súd alebo orgán, ktorý koná alebo bude konať v dedičskej veci, o existencii takýchto vyhlásení v lehote stanovenej v rozhodnom práve pre dedenie.

...“

- (67) Na účely rýchleho, plynulého a účinného vy[s]poriadania dedičstva s cezhraničnými dôsledkami v Únii sa predpokladá, že dedičia, odkazovníci, vykonávatelia závetu alebo správcovia dedičstva by mali mať možnosť ľahko preukázať svoje postavenie a/alebo práva a právomoci v inom členskom štáte, napríklad v členskom štáte, v ktorom sa nachádza majetok patriaci do dedičstva. ...“
- 4 Kapitola II tohto nariadenia, nazvaná „Právomoc“, zahŕňa okrem iného jeho článku 4 a 13.
- 5 Článok 4 uvedeného nariadenia, nazvaný „Všeobecná právomoc“, stanovuje:
- „Právomoc konať vo veci celého dedičstva majú súdy členského štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.“
- 6 V článku 13 tohto nariadenia, nazvanom „Prijatie alebo odmietnutie dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu“, sa uvádza:
- „Právomoc prijímať vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť dotknutej osoby v súvislosti s dlhmi patriacimi do dedičstva, majú okrem súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci podľa tohto nariadenia, aj súdy členského štátu obvyklého pobytu ktorejkoľvek osoby, ktorá podľa rozhodného práva pre dedenie môže urobiť pred súdom vyhlásenie, pokiaľ sa podľa právneho poriadku tohto členského štátu môžu urobiť pred súdom.“
- 7 Kapitola III nariadenia č. 650/2012, nazvaná „Rozhodné právo“, obsahuje okrem iného článku 21 a 22 tohto nariadenia.
- 8 Článok 21 tohto nariadenia, nazvaný „Všeobecné pravidlo“, vo svojom odseku 1 stanovuje:
- „Ak nie je v tomto nariadení ustanovené inak, rozhodným právom vo veci celého dedičstva je právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.“
- 9 V článku 22 uvedeného nariadenia, nazvanom „Voľba práva“, sa v odseku 1 uvádza:
- „Osoba si môže za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom.“

Bulharské právo

- 10 Zakon za nasledstvo (zákon o dedení, DV č. 22, z 29. januára 1949), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „zákon o dedení“), vo svojom článku 48 stanovuje, že dedičstvo sa nadobúda prijatím a že prijatie vyvoláva účinky od okamihu začatia dedičského konania.
- 11 Podľa článku 49 ods. 1 tohto zákona dedičstvo možno prijať písomným vyhlásením zaslaným na Rajonen sąd (Okresný súd, Bulharsko), v ktorého obvode sa začalo dedičské konanie. V takom prípade sa prijatie zapíše do registra, ktorý je na to určený.
- 12 V súlade s článkom 51 ods. 1 uvedeného zákona, na návrh ktorejkoľvek dotknutej osoby Rajonen sąd (okresný súd) po predvolaní osoby oprávnenej dediť určí lehotu, v ktorej môže táto osoba urobiť vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva. Tento článok 51 ods. 2 stanovuje, že ak sa dedič nevyjadrí v lehote, ktorá mu bola určená, stráca právo na prijatie dedičstva. Podľa uvedeného článku 51 ods. 3 sa vyhlásenie dediča zapíše do registra uvedeného v článku 49 ods. 1 tohto zákona.

- 13 Podľa článku 52 zákona o dedení dochádza k odmietnutiu dedičstva postupom stanoveným v článku 49 ods. 1 tohto zákona a zapisuje sa podľa takého istého postupu.
- 14 V článku 26 ods. 1 Graždanski procesualen kodex (Občiansky súdny poriadok, DV č. 59, z 20. júla 2007), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), sa stanovuje, že účastníkmi civilného konania sú osoby, v mene ktorých a proti ktorým sa vedie konanie. V tomto článku 26 ods. 2 sa uvádza, že nikto nemôže vo vlastnom mene uplatňovať na súde cudzie práva, pokiaľ nejde o zákonom stanovené prípady.
- 15 Podľa článku 531 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa konanie v nesporových veciach začína na návrh dotknutej osoby.
- 16 Podľa článku 533 tohto poriadku je súd z úradnej moci povinný preskúmať, či sú splnené podmienky na vydanie navrhovaného rozhodnutia. Z úradnej moci môže vykonať dôkazy a zohľadniť skutočnosti, ktoré navrhovateľ neuviedol.
- 17 Pravidníkät za administracijata v šadilištata (Štatút správy súdov, DV č. 68, z 22. augusta 2017), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, v článku 39 ods. 1 bode 11 stanovuje:

„V kancelárii súdu sa na elektronickom nosiči a/alebo v listinnej podobe vedú tieto registre:

...

11. register prijatí dedičstva a odmietnutí dedičstva.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Navrhovateľ vo veci samej, ktorým je M. Ya. M., bulharský štátny príslušník, tvrdí, že je dedičom po svojej starej matke, M. T. G., bulharskej štátnej príslušníčke, ktorá zomrela v Grécku 29. marca 2019.
- 19 Navrhovateľ vo veci samej podal na Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia, Bulharsko), ktorý je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, návrh na zápis vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, ktoré urobil iný dedič, a to manžel zosnulej. V tejto súvislosti predložil osvedčenie o dedičstve vydané bulharskými orgánmi, podľa ktorého sú dedičmi po zosnulej jej manžel H. H., grécky štátny príslušník, jej dcéra I. M. N. a navrhovateľ vo veci samej.
- 20 V rámci tohto konania predložil navrhovateľ vo veci samej zápisnicu, ktorú spísal Eirinodikeio Athinon (Zmierovací súd Atény, Grécko), podľa ktorej sa manžel zosnulej 28. júna 2019 dostavil na tento súd a vyhlásil, že svoje dedičstvo odmieta. Okrem toho manžel zosnulej vyhlásil, že zosnulá naposledy žila v Grécku.
- 21 Vnútroštátny súd však uvádza, že v konaní pred ním nebolo spresnené, kde bol posledný obvyklý pobyt zosnulej, a že o tejto otázke bude môcť zhromažďovať informácie až po tom, ako určí svoju právomoc na účely zápisu vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, ktoré bolo predtým urobené na súde členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý dedičstvo odmietol.

- 22 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania okrem toho vyplýva, že navrhovateľ vo veci samej nekoná ako splnomocnenec manžela zosnulej, ale uvádza, že ako dedič v rovnakom poradí má záujem na zápise vyhlásenia o odmietnutí predmetného dedičstva, keďže týmto zápisom by sa zvýšil jeho dedičský podiel.
- 23 Za týchto okolností sa vnútroštátny súd zamýšľa nad tým, či treba takéto vyhlásenie zapísať aj na súde, ktorý má všeobecnú právomoc konať vo veci celého predmetného dedičstva, keďže toto vyhlásenie bolo prijaté súdom, ktorý má právomoc podľa článku 13 nariadenia č. 650/2012. Okrem toho sa zamýšľa nad možnosťou zapísať vyhlásenie jedného z dedičov o odmietnutí dedičstva, a to na návrh iného dediča.
- 24 Podľa vnútroštátneho súdu môže článok 13 nariadenia č. 650/2012 spôsobiť konflikt právomocí, pretože podľa všeobecných ustanovení tohto nariadenia sa právomoc riadi miestom obvyklého pobytu poručiteľa, a nie dediča. Hoci je súdom, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, v zásade súd členského štátu posledného obvyklého pobytu poručiteľa, je možné, že tento posledný uvedený súd nebude mať vedomosť o zápise vyhlásení o odmietnutí alebo prijatí tohto dedičstva, urobených dedičmi na súde členského štátu ich obvyklého pobytu.
- 25 Nariadenie č. 650/2012 tak vytvára právne vákuum, keď stanovuje konkurenčnú právomoc súdov rôznych členských štátov, to znamená právomoc súdu členského štátu posledného obvyklého pobytu poručiteľa a právomoc súdu členského štátu obvyklého pobytu dedičov, pričom však druhému uvedenému súdu neukladá povinnosť informovať prvý uvedený súd o existencii takýchto vyhlásení.
- 26 V tejto súvislosti vnútroštátny súd poznamenáva, že neexistencia takejto informačnej povinnosti nezodpovedá koncepcii bulharského zákonodarcu a judikatúry, podľa ktorých sú všetky vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva sústredené na tom istom mieste a v jedinom súdnom registri, z ktorého možno vykonávať príslušné vyhľadávania informácií. Táto koncepcia slúži na zabezpečenie právnej istoty, ktorá v predmetnom prípade vyplýva z možnosti uchovávať všetky informácie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva na tom istom mieste.
- 27 Vzhľadom na to, že nariadenie č. 650/2012 takúto informačnú povinnosť výslovne nestanovuje, vnútroštátny súd sa pýta na povahu konania, ktoré bolo pred ním začaté a v rámci ktorého sa navrhovateľ vo veci samej dožaduje zápisu nie svojho vlastného odmietnutia dedičstva po zosnulej, ale zápisu odmietnutia jedného z ďalších dedičov. Bulharské právo pritom také konanie neupravuje. Zásada, podľa ktorej každý bráni pred súdom svoje vlastné práva, nedovoľuje zapísať vyhlásenia iných osôb do registra vyhlásení o prijatí dedičstva a odmietnutí dedičstva.
- 28 Tento súd sa preto v prvom rade pýta, či článok 13 nariadenia č. 650/2012 implicitne zakazuje, aby vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, ktoré je zapísané v členskom štáte obvyklého pobytu dediča, následne zapísal súd iného členského štátu, a to konkrétne členského štátu, v ktorom mal zosnulý údajne svoj obvyklý pobyt v čase smrti.
- 29 Vnútroštátny súd v tejto súvislosti vyjadruje, že uprednostňuje riešenie spočívajúce v povolení zápisu viacerých vyhlásení o odmietnutí dedičstva vo viacerých členských štátoch. Uvádza, že toto riešenie by sa výrazne nedotklo právnej istoty, keďže jednak právne poriadky členských štátov stanovujú pravidlá v prípade existencie viacerých po sebe nasledujúcich vyhlásení o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, a jednak v prípade sporu týkajúceho sa dedičských práv môže súd, na ktorý bol podaný návrh, rozhodnúť o právnych účinkoch týchto vyhlásení na základe dátumov, kedy boli urobené.

- 30 V druhom rade sa vnútroštátny súd zamýšľa nad tým, ktorá osoba môže po tom, čo bolo v jednom členskom štáte zapísané vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, požiadať o následný zápis tohto vyhlásenia v inom členskom štáte. Táto otázka je dôležitá, pretože bulharské procesné právo nestanovuje možnosť dať zaregistrovať na bulharskom súde takéto vyhlásenie, ktoré už bolo zapísané v inom členskom štáte. Toto vyhlásenie môže urobiť len dotknutý dedič osobne. Vzniká teda otázka, či dedič môže v členskom štáte domnelého obvyklého pobytu poručiťela požiadať o zaregistrovanie vyhlásenia o odmietnutí predmetného dedičstva, ktoré urobil iný dedič a ktoré je zapísané v členskom štáte obvyklého pobytu tohto iného dediča, pokiaľ to nie je výslovne stanovené právom prvého uvedeného členského štátu.
- 31 Podľa vnútroštátneho súdu si také uplatňovanie článku 13 nariadenia č. 650/2012, ktoré je účinné a v súlade s cieľom tohto článku vyjadreným v odôvodnení 32 tohto nariadenia, t. j. že dedič by na účely vyhlásenia prijatia alebo odmietnutia dedičstva nemal byť nútený vycestovať do členského štátu obvyklého pobytu poručiťela alebo si určiť procesného zástupcu v tomto členskom štáte, vyžaduje, aby každý dedič mohol požiadať o zaregistrovanie vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, ktoré bolo predtým urobené v inom členskom štáte. V predmetnom prípade by to umožnilo vylúčiť uplatnenie bulharských procesných predpisov, keďže s cieľom zabezpečiť účinné uplatňovanie článku 13 by bolo potrebné odchyliť sa od zásady procesnej autonómie členských štátov.
- 32 Naopak, ak by bol zápis vyhlásenia o odmietnutí dedičstva možný tak v členskom štáte obvyklého pobytu dotknutého dediča, ako aj v členskom štáte, kde mal zosnulý svoj obvyklý pobyt v čase smrti, no len pod podmienkou, že tento dedič o to osobne požiada, táto podmienka by mala za dôsledok to, že by článok 13 nariadenia č. 650/2012 bol zbavený svojej podstaty.
- 33 V tejto súvislosti vnútroštátny súd dodáva, že nariadenie č. 650/2012 obsahuje medzeru, keďže súdu, ktorý má právomoc prijať vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, neukladá povinnosť informovať o existencii tohto vyhlásenia súd, ktorý má všeobecnú právomoc konať vo veci celého tohto dedičstva. Z tohto dôvodu a s cieľom predísť sporom medzi dedičmi, ale aj s cieľom rešpektovať vôľu dediča, ktorý odmietol dedičstvo, je potrebné, aby bol každý z dedičov oprávnený zaregistrovať túto vôľu v registroch členského štátu posledného obvyklého pobytu poručiťela.
- 34 Za týchto okolností Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 13 nariadenia (EÚ) č. 650/2012 v spojení so zásadou právnej istoty vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby v prípade, že dal dedič na súde štátu svojho obvyklého pobytu zapísať prijatie alebo odmietnutie dedičstva po poručiťelovi, ktorý mal v čase smrti obvyklý pobyt v inom členskom štáte, mohol iný dedič požiadať o následný zápis uvedeného odmietnutia alebo prijatia v poslednom uvedenom štáte?
2. V prípade, že sa na prvú otázku odpovie v tom zmysle, že následný zápis je prípustný, má sa článok 13 nariadenia (EÚ) č. 650/2012 v spojení so zásadami právnej istoty a účinného uplatňovania práva Únie, ako aj s povinnosťou lojálnej spolupráce medzi štátmi vyplývajúcej z článku 4 ods. 3 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby v prípade, že jeden dedič vykonal v členskom štáte svojho obvyklého pobytu odmietnutie dedičstva po spoločnom poručiťelovi, iný dedič, ktorý býva v štáte, v ktorom mal poručiťel svoj obvyklý pobyt v čase smrti, požiadal o zápis tohto odmietnutia, a to napriek tomu, že procesné predpisy tohto druhého štátu nestanovujú možnosť dať zapísať odmietnutie dedičstva v cudzom mene?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné poznámky

- 35 Na úvod treba uviesť, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa informácií manžela zosnulej bol jej posledný obvyklý pobyt v Grécku. To by znamenalo, že by grécke súdy mali právomoc konať vo veci celého predmetného dedičstva, pričom rozhodným právom by v zásade bolo grécke právo, ibaže by si zosnulá v súlade s článkom 22 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 zvolila ako rozhodné právo uplatniteľné na jej dedičstvo právo členského štátu, ktorého bola štátnou príslušníčkou, t. j. bulharské právo.
- 36 Vnútroštátny súd však uvádza, že nemá k dispozícii presné informácie, pokiaľ ide o posledný obvyklý pobyt zosnulej, a že na to, aby mohol takéto informácie zhromažďovať, bude musieť najprv určiť svoju právomoc na účely zápisu vyhlásenia o odmietnutí dedičstva urobeného pred súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý dedičstvo odmietol.
- 37 Nezdá sa tak, že by v predmetnom prípade mohol byť členský štát, ktorého súdy majú všeobecnú právomoc podľa článku 4 nariadenia č. 650/2012, určený jednoznačne. Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bode 39 svojich návrhov, ak by sa ukázalo, že posledný obvyklý pobyt zosnulej bol v Grécku, práve súdom tohto členského štátu by na základe tohto ustanovenia prináležalo konať vo všetkých otázkach týkajúcich sa predmetného dedičstva, pričom vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, by mal právomoc iba na prijatie prípadných vyhlásení v súlade s článkom 13 tohto nariadenia ako súd členského štátu obvyklého pobytu dediča.
- 38 Vzhľadom na tieto úvahy je úlohou vnútroštátneho súdu, aby v prvom rade overil miesto, kde mala zosnulá svoj obvyklý pobyt, a až následne posudzoval podmienky zápisu vyhlásenia o odmietnutí dedičstva, ktoré urobil jeden dedič v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, do registra na návrh iného dediča.
- 39 V prípade, že by sa v tejto súvislosti ukázalo, že ustanovenia bulharského práva bránia tomu, aby vnútroštátny súd skúmal svoju právomoc konať vo veci predmetného dedičstva, tento súd by ich musel odmietnuť uplatniť. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora má totiž vnútroštátny súd, ktorý je v rámci svojej právomoci poverený uplatňovať ustanovenia práva Únie, povinnosť zabezpečiť plný účinok týchto noriem, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 45 a citovanú judikatúru).

O veci samej

- 40 Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 13 nariadenia č. 650/2012 bráni tomu, aby v prípade, že dal dedič zapísať na súde členského štátu svojho obvyklého pobytu vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva po poručiteľovi, ktorého obvyklý pobyt v čase smrti bol v inom členskom štáte, iný dedič požiadal o následný zápis tohto vyhlásenia na príslušnom súde tohto druhého členského štátu.
- 41 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora jednak z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie a jednak zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje žiadny výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, si

v zásade vyžaduje samostatný a jednotný výklad v celej Únii, ktorý musí zohľadňovať nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a cieľ sledovaný predmetnou právnou úpravou [rozsudok z 2. júna 2022, T.N. a N.N. (Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva), C-617/20, EU:C:2022:426, bod 35, ako aj citovaná judikatúra].

- 42 Pokiaľ ide v prvom rade o znenie článku 13 nariadenia č. 650/2012, treba pripomenúť, že podľa tohto ustanovenia okrem súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci podľa tohto nariadenia, majú právomoc prijímať vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva, odkazu alebo povinného dedičského podielu alebo vyhlásenie, ktorého cieľom je obmedziť zodpovednosť dotknutej osoby v súvislosti s dlhmi patriacimi do dedičstva, aj súdy členského štátu obvyklého pobytu ktorejkoľvek osoby, ktorá podľa rozhodného práva pre dedenie môže urobiť pred súdom tieto vyhlásenia.
- 43 Pokiaľ ide v druhom rade o kontext článku 13 nariadenia č. 650/2012, treba pripomenúť, že tento článok je súčasťou kapitoly II tohto nariadenia, ktorá upravuje všetky kritériá súdnej právomoci v dedičských veciach. Tento článok 13 tak stanovuje alternatívny súd so súdnou právomocou, cieľom čoho je umožniť dedičom, ktorí nemajú obvyklý pobyt v členskom štáte, ktorého súdy majú právomoc konať v dedičskej veci, v súlade so všeobecnými pravidlami uvedenými v článkoch 4 až 11 nariadenia č. 650/2012, aby urobili svoje vyhlásenia o prijatí dedičstva alebo o jeho odmietnutí pred súdom členského štátu, v ktorom majú obvyklý pobyt [rozsudok z 2. júna 2022, T.N. a N.N. (Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva), C-617/20, EU:C:2022:426, bod 37].
- 44 Pokiaľ ide v treťom rade o ciele sledované nariadením č. 650/2012, treba pripomenúť, že podľa jeho odôvodnenia 7 je cieľom tohto nariadenia uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré chcú uplatňovať svoje práva vyplývajúce z cezhraničného dedenia. Predovšetkým v európskom priestore spravodlivosti musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. júna 2022, T.N. a N.N. (Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva), C-617/20, EU:C:2022:426, bod 42, ako aj citovaná judikatúra].
- 45 V tejto súvislosti už Súdny dvor rozhodol, že článok 13 nariadenia č. 650/2012, vykladaný s ohľadom na jeho odôvodnenie 32, podľa ktorého je cieľom tohto ustanovenia zjednodušiť život dedičov a odkazovníkov, ktorí majú obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako je členský štát, v ktorom sa koná alebo bude konať v dedičskej veci, má zjednodušiť úkony dedičov a odkazovníkov tak, že stanovuje výnimku z pravidiel určenia právomoci stanovených v článkoch 4 až 11 tohto nariadenia [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. júna 2022, T.N. a N.N. (Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva), C-617/20, EU:C:2022:426, bod 41, ako aj citovaná judikatúra].
- 46 Pokiaľ ide osobitne o otázku týkajúcu sa oznámenia vyhlásení o prijatí alebo odmietnutí dedičstva súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, treba uviesť, že podľa poslednej vety odôvodnenia 32 nariadenia č. 650/2012 „osoby, ktoré sa rozhodli pre možnosť vydať vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, by mali informovať súd alebo orgán, ktorý koná alebo bude konať v dedičskej veci, o existencii takýchto vyhlásení v lehote stanovenej v rozhodnom práve pre dedenie“.

- 47 Z poslednej vety tohto odôvodnenia 32 na prvý pohľad vyplýva, že podľa normotvorcu Únie je potrebné, aby sa vyhlásenie o odmietnutí dedičstva urobené pred súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý odmieta dedičstvo, oznámilo súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci. Treba však konštatovať, že článok 13 nariadenia č. 650/2012 nestanovuje mechanizmus postúpenia takýchto vyhlásení súdom členského štátu obvyklého pobytu dediča, ktorý dedičstvo odmietol, súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci. Uvedené odôvodnenie 32 však predpokladá, že osoby, ktoré využili možnosť urobiť takéto vyhlásenia v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, prevezmú bremeno oznámenia existencie týchto vyhlásení orgánom, ktoré sú poverené dedením [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. júna 2022, T.N. a N.N. (Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva), C-617/20, EU:C:2022:426, bod 47].
- 48 Hoci je v tejto súvislosti pravda, že dedič, ktorý dedičstvo odmietol, má najlepší záujem informovať súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o existencii takéhoto vyhlásenia, aby sa zabránilo tomu, že tento súd prijme vecne nesprávne rozhodnutie, ktoré by bolo v rozpore s jeho deklarovanou vôľou, nič to nemení na skutočnosti, že ustanovenia nariadenia č. 650/2012 mu v tejto súvislosti neukladajú záväznú povinnosť. Preto nemožno konštatovať, že dedič, ktorý dedičstvo odmietol, musí vždy sám informovať uvedený súd o existencii tohto vyhlásenia.
- 49 Za týchto podmienok je potrebný široký výklad, pokiaľ ide o postúpenie vyhlásení urobených v súlade s článkom 13 nariadenia č. 650/2012 súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci. Cieľom tohto postúpenia je totiž umožniť tomuto súdu, aby sa oboznámil s existenciou takéhoto vyhlásenia a zohľadnil ho pri vysporiadaní dedičstva. V tejto súvislosti je irelevantné, akým spôsobom sa toto vyhlásenie uvedenému súdu oznámi.
- 50 Nariadenie č. 650/2012 totiž nebráni tomu, aby v prípade, že dal dedič zapísať na súde členského štátu svojho obvyklého pobytu vyhlásenie o odmietnutí dedičstva po poručiteľovi, ktorého obvyklý pobyt v čase smrti bol v inom členskom štáte, iný dedič požiadal o následný zápis tohto vyhlásenia v tomto druhom členskom štáte. Treba konštatovať, že dedič, ktorý môže mať prospech z takéhoto vyhlásenia, musí mať možnosť informovať súd, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o existencii tohto vyhlásenia, pokiaľ tak neurobil samotný dedič, ktorý dedičstvo odmietol, a to s cieľom uľahčiť vysporiadanie takéhoto dedičstva.
- 51 Takýto výklad potvrdzujú ciele sledované nariadením č. 650/2012, ktoré sú vyjadrené v bode 44 tohto rozsudku a ktoré spočívajú najmä v odstránení prekážok voľného pohybu osôb, ktoré chcú uplatňovať svoje práva v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky.
- 52 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že úkon spočívajúci v informovaní súdu, ktorý má právomoc konať v dedičskej veci, o existencii vyhlásenia o odmietnutí tohto dedičstva, ktoré dedič urobil pred súdom členského štátu svojho obvyklého pobytu v zmysle článku 13 nariadenia č. 650/2012, nepredstavuje vyhlásenie v mene inej osoby, ale iba oznámenie tohto vyhlásenia o odmietnutí tomuto prvému uvedenému súdu.
- 53 Napokon skutočnosť, že právna úprava členského štátu, o akú ide vo veci samej, stanovuje zápis uvedeného vyhlásenia o odmietnutí do súdneho registra, aby boli všetky vyhlásenia o prijatí alebo odmietnutí dedičstva sústredené na tom istom mieste a v jedinom súdnom registri, z ktorého by bolo možné vykonávať príslušné vyhľadávania informácií, je v tejto súvislosti irelevantná.
- 54 Okrem toho, pokiaľ vnútroštátny súd uvádza, že bulharské právo neumožňuje dať zapísať vyhlásenia inej osoby do registra prijatí dedičstva a odmietnutí dedičstva, treba vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora pripomenutú v bode 39 tohto rozsudku konštatovať, že tomuto súdu

prináleží zabezpečiť plný účinok článku 13 nariadenia č. 650/2012 tým, že bude akceptovať, aby mu vyhlásenie o odmietnutí dedičstva, o ktoré ide vo veci samej, predložil iný dedič, než je ten, ktorý urobil toto vyhlásenie v členskom štáte svojho obvyklého pobytu, a v prípade potreby neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva.

- 55 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 13 nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby v prípade, že dal dedič zapísať na súde členského štátu svojho obvyklého pobytu vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva po poručiťovi, ktorého obvyklý pobyt v čase smrti bol v inom členskom štáte, iný dedič požiadal o následný zápis tohto vyhlásenia na príslušnom súde tohto druhého členského štátu.

O trovách

- 56 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

Článok 13 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve

sa má vykladať v tom zmysle, že:

nebráni tomu, aby v prípade, že dal dedič zapísať na súde členského štátu svojho obvyklého pobytu vyhlásenie o prijatí alebo odmietnutí dedičstva po poručiťovi, ktorého obvyklý pobyt v čase smrti bol v inom členskom štáte, iný dedič požiadal o následný zápis tohto vyhlásenia na príslušnom súde tohto druhého členského štátu.

Podpisy